

Poz. 70

UCHWAŁA NR 168
RADY NAUKOWEJ DYSCYPLINY EKONOMIA I FINANSE

z dnia 25 października 2023 r.

w sprawie nostryfikacji stopnia naukowego pani Tetiany Pliekhanovej

Na podstawie art. 328 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jednolity: Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) oraz § 7 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki nadanych za granicą (Dz. U. z 2018 r. poz. 1877), w związku z § 49 pkt 6 Statutu Uniwersytetu Warszawskiego Monitor UW z 2019 r. poz. 190 z późn. zm.) oraz § 2 ust. 2 Zarządzenia nr 122 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 8 czerwca 2020 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych nadanych za granicą (Monitor UW z 2020 r. poz. 257), Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse postanawia, co następuje:

§ 1

Odmawia się uznania stopnia doktora filozofii (specjalność: ekonomia), nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Wniosek o uznanie stopnia naukowego uzyskanego za granicą za równoważny z odpowiednim polskim stopniem naukowym doktora pani Tetiana Pliekhanova w dniu 4 września 2023 r. Dotyczył on nostryfikacji stopnia doktora filozofii (specjalność: ekonomia) nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia. Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse (dalej: Rada) uchwałą nr 159 z dnia 27 września 2023 r. powołała Komisję do przeprowadzenia oceny formalnej i merytorycznej wniosku w sprawie nostryfikacji stopnia naukowego pani Tetiany Pliekhanovej w celu sformułowania uzasadnionej opinii dla Rady (dalej: Komisja) w składzie: dr hab. Krzysztof Szczygielski, prof. ucz. (przewodniczący); dr hab. Michał Brzozowski; dr hab. Katarzyna Śledziwska, prof. ucz. Komisja, po wnikliwym zapoznaniu się z przedstawioną przez panią Tetianę Pliekhanovą dokumentacją, w tym z rozprawą doktorską, postanowiła o wyrażeniu negatywnej opinii w przedmiocie uznania stopnia doktora filozofii, nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse. Członkom Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse, wraz z materiałami na posiedzenie w dniu 25 października 2023 r., zostały przekazane wszystkie materiały istotne dla sprawy, w tym

przedłożona dysertacja w języku ukraińskim i jej tłumaczenie na język angielski, oraz rzeczona opinia Komisji.

Na posiedzeniu Rady w dniu 25 października 2023 r. dr hab. Krzysztof Szczygielski, prof. ucz. (Przewodniczący Komisji) poinformował, że Komisja w pełnym składzie zapoznała się z dokumentacją przedstawioną przez panią Tetianę Pliekhanovą i przedyskutowała treść rozprawy, której angielski tytuł brzmi „Risk Assessment of Innovative Activity in Strategic Planning of Enterprise Development”. Przewodniczący Komisji przypomniał, że wśród przedłożonych dokumentów znalazły się m.in. następujące materiały o charakterze merytorycznym, przetłumaczone na język angielski: rozprawa doktorska; „materiał ilustracyjny i graficzny” składający się z 23 tablic – wykresów i tabel; dwie opinie oponentów rozprawy po 5-6 stron każda. Ponadto załączono 10 artykułów naukowych związanych z rozprawą (z tego 4 napisane w języku angielskim), oraz 14 publikacji w materiałach pokonferencyjnych (z tego 3 po angielsku). Artykuły zostały opublikowane w czasopismach o zasięgu lokalnym – wyjątkiem jest jedno czasopismo, które jest drukowane w Czechach, ale zespół redakcyjny jest ukraińsko-polski. Konferencje odbywały się w większości w Ukrainie, za wyjątkiem jednej konferencji w Mołdawii i jednej w Portugalii. Przetłumaczona rozprawa liczy około 175 stron, do tego należy dodać długą listę literatury, artykułów i konferencji oraz przeszło 150 stron załączników (głównie tabele i wydruki kwestionariuszy). Zgodnie z abstraktem „praca jest poświęcona teoretycznemu uzasadnieniu, udoskonaleniu i rozwojowi stanowisk teoretycznych, podejść metodologicznych i rozwojowi praktycznych rekomendacji dla oceny ryzyka innowacji w strategicznym planowaniu rozwoju przedsiębiorstwa”. We wstępie do pracy Autorka sprecyzowała zadania jakie sobie postawiła, a mianowicie (s. 20 dokumentu):

- „sformułowanie ram koncepcyjnych strategicznego planowania rozwoju przedsiębiorstwa;
- skodyfikowanie definicji ryzyka innowacji i udoskonalenie jego klasyfikacji;
- określenie możliwości użycia istniejących metod oceny ryzyka do oceny ryzyka działalności innowacyjnej, w zależności od etapu cyklu życia projektu, na którym przeprowadzana jest ocena;
- udoskonalenie podejścia metodologicznego do oceny ryzyka działalności innowacyjnej w przedsiębiorstwie z uwzględnieniem efektów czynników ryzyka środowiska zewnętrznego i wewnętrznego;
- podsumowanie praktycznego doświadczenia w używaniu istniejących metod i procedur oceny działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa;
- stworzenie narzędzi metodologicznych do określenia ryzyka projektu innowacyjnego;
- uzasadnienie wsparcia metodologicznego procesu implementacji systemu oceny ryzyka innowacji w procesie strategicznego planowania rozwoju przedsiębiorstwa;
- udoskonalenie podejścia metodologicznego do strategicznego planowania rozwoju przedsiębiorstwa z uwzględnieniem oceny ryzyka działalności innowacyjnej na każdym etapie cyklu życia projektu.”.

Praca składa się z trzech rozdziałów. Rozdział 1, zatytułowany „Teoretyczne aspekty oceny ryzyka działalności innowacyjnej w strategicznym planowaniu rozwoju przedsiębiorstwa” otwiera omówienie kilku wskaźników demografii przedsiębiorstw, mające uzasadniać znaczenie ryzyka w badaniu działalności gospodarczej (ze względu na zjawisko wychodzenia z rynku). Rozdział zawiera przegląd literatury oraz analizy morfologiczną pojęć rozwoju przedsiębiorstwa i strategii. W podrozdziale 1.2. podjęto temat ryzyka związanego z działalnością innowacyjną, jednak część wątków poruszonych w tej części rozprawy jest bez związku z tym tematem (dotyczy to omówienia miejsce Ukrainy w rankingach Global Innovation Index i Doing Business oraz wyliczenia ukraińskich aktów prawnych dotyczących innowacji). Autorka wprowadza dość niejasne rozróżnienie ryzyka innowacji i ryzyka działalności innowacyjnej (które jednak nie odgrywa roli w dalszej części pracy). Przedstawiono klasyfikację rodzajów ryzyka

według różnych kryteriów. Ważną rolę w pracy pełni pojęcie cyklu życia innowacji. Według zaproponowanej koncepcji składa się on aż z 10 etapów: badania podstawowe, badania stosowane, działania B+R, zastosowanie, wprowadzenie, wzrost/doskonalenie, dojrzałość, spowolnienie, spadek, wyjście. Problematyczne jest to, że właściwie nie wiadomo do jak rozumianej innowacji odnosi się pojęcie cyklu życia. Wydaje się, że chodzi o projekt innowacyjnego produktu wprowadzanego przez firmę, ale w takim razie nie ma większego sensu wyróżnianie np. etapu badań podstawowych, które odbywają się w biznesie w bardzo niewielkiej skali. Dyskusyjny jest też podział na badania stosowane i działania B+R. Niestety praca opiera się w znacznym stopniu na literaturze ukraińskiej i w stosunkowo niewielkim stopniu korzysta z międzynarodowej literatury z zakresu ekonomii innowacji, tak nurtu neoklasycznego jak i ewolucyjnego. Skutkiem tego jest brak jakichkolwiek odniesień do takich pojęć jak system innowacji czy otwarte innowacje w omówieniu zewnętrznych czynników ryzyka działalności innowacyjnej. Rozdział 1 wylicza też metody oceny ryzyka i klasyfikuje je – niestety w sposób arbitralny – pod względem adekwatności w kolejnych etapach wdrażania projektów innowacyjnych (Tabela 1.8). Rozdział 2 pt. „Analiza praktycznych aspektów oceny ryzyka działalności innowacyjnej w strategicznym planowaniu działalności przedsiębiorstwa” jest w większości poświęcony analizie empirycznej, jednak ta analiza budzi poważne wątpliwości. Przeprowadzono dwa badania ankietowe, każde z użyciem narzędzia Google Forms. W pierwszym badaniu respondenci byli proszeni o ilościowe porównanie znaczenia różnych czynników ryzyka (np. społeczno-kulturalne vs ryzyko demograficzne) należących do określonej grupy czynników (wewnętrzne względem firmy, otoczenie mikro, otoczenia makro). Oznacza to, że każdy respondent musiał podać kilkadziesiąt liczb oceniając względne znaczenie danego czynnika. Osobne badanie przeprowadzono dla każdego z 10 wyróżnionych etapów cyklu innowacji, uzyskując od 34 do 42 odpowiedzi. W pracy nie wyjaśniono w ogóle, w jaki sposób byli rekrutowani respondenci. Są oni nazwani „ekspertami”, ale nieznane jest ich wykształcenie, zawód, wiek itd. Kwestionariusze nie zawierają metryczki. Nie wiadomo czy te same osoby wypełniały kwestionariusze dotyczące różnych etapów cyklu innowacyjnego. Wyniki badania są jedynie zaraportowane – np. z ankiety wynika że w fazie wzrostu najważniejsze czynniki ryzyka związane z otoczeniem mikro, a w fazie spowolnienia czynniki ryzyka związane z otoczeniem mikro – ale nie zostały w żaden sposób skomentowane przez Autorkę (s. 92 dokumentu). Drugie badanie ankietowe dotyczy znaczenia metod oceny ryzyka na różnych etapach cyklu życia innowacji. Zostało ono przeprowadzone w ten sam sposób, na podstawie kwestionariuszy wypełnionych przez tym razem 78 respondentów. Liczba ta jest dość niewielka, a wielkość zbioru danych dodatkowo ogranicza fakt, że tylko część ankietowanych (72%) reprezentuje firmy innowacyjne, z których znowu tylko część stosuje metody oceny ryzyka (73%). Podobnie jak w przypadku wcześniejszego badania brak informacji na temat metod rekrutacji odpowiadających i podobnie jak wcześniej ankietę nie zawiera metryczki, poza informacją na temat sektora gospodarki w której pracuje dany respondent. Na tej podstawie Autorka przedstawia wyniki ankiety w podziale na branże. Wyniki ankiety znowu nie zostały skomentowane w pogłębiony sposób, a do tego Autorka stosuje wymiennie pojęcia odsetka respondentów i odsetka firm. Rozdział 2 zamyka przegląd badań ankietowych z literatury bardziej lub mniej związanych z badaniem własnym Autorki. Usytuowanie tego omówienia w tym miejscu rozdziału 2 jest nieco dziwne. Rozdział 3 rozprawy nosi tytuł „Udoskonalenie metodologii oceny ryzyka działalności innowacyjnej w planowaniu strategicznym rozwoju przedsiębiorstwa”. W rozdziale podjęto próbę zastosowania metod analizy przeżycia (survival analysis) do oceny przeżycia projektu innowacyjnego, rozumianego jako przejście przez kolejne etapy cyklu życia innowacji. Materiał empiryczny został pozyskany znowu poprzez formularze Google od respondentów reprezentujących trzy firmy współpracujące z Autorką. Firmy te potwierdziły współpracę na piśmie, ale niestety prawie nic o nich nie wiadomo, oprócz tego, że jedna jest przedsiębiorstwem produkcyjnym, jedna handlowym, a jedna jest

centrum badawczo-rozwojowym. Ani firmy, ani ich reprezentanci, ani projekty innowacyjne nie zostały scharakteryzowane. W dalszej części Rozdziału 3 znajdujemy znowu przegląd literatury nt. planowania strategicznego i ponownie analiza wyników badania ankietowego – tym razem wyliczane są współczynniki zgodności odnoszące się do różnych czynników ryzyka. Brak jest interpretacji wyników badania. Przewodniczący Komisji poinformował, że na podstawie lektury pracy Komisja wypracowała opinię na temat silnych i słabych stron rozprawy. Wśród zalet pracy doktorskiej można wymienić, co następuje:

- praca ma ambitnie sformułowany cel polegający na udoskonaleniu istniejących metod oceny ryzyka pojawiającego na różnych etapach działalności innowacyjnej przedsiębiorstw i sposobów ich uniknięcia;

- praca ma szeroki zakres tematyczny obejmujący zarządzanie strategiczne, działalność innowacyjną przedsiębiorstw oraz ryzyka towarzyszące różnym etapom rozwoju przedsiębiorstwa. Autorka omawia te zagadnienia korzystając z licznych źródeł literaturowych;

- duża część pracy powstała w oparciu o materiał empiryczny zgromadzony przez Autorkę w wyniku przeprowadzenia licznych ankiet oraz badania studiów przypadku. Zgromadzone dane są unikatowe;

- w pracy zastosowane różne metody analizy danych: hierarchiczną analizę problemów decyzyjnych (rozd. 2) oraz funkcję przeżycia i studia przypadków (rozdział 3);

- praca podejmuje zagadnienia istotne z punktu widzenia praktyki gospodarowania.

Jednocześnie Komisja przedstawiła następujące poważne wady rozprawy:

- cel pracy nie został osiągnięty. Dokonano przeglądu istniejących metod oceny ryzyka i w nieuzasadniony sposób określono ich adekwatność na poszczególnych etapach rozwoju przedsiębiorstwa i jego działalności innowacyjnej. Korzystając z wielokryterialnej metody hierarchicznej analizy problemów decyzyjnych wskazano jedynie różne źródła ryzyka w działalności innowacyjnej, ale nie wyjaśniono jak można ocenić stopień narażenia przedsiębiorstwa na wystąpienie różnego rodzaju ryzyk;

- szeroki zakres pracy, mimo jej objętości, przyczynił się do dość powierzchownego podejścia do omawianych zagadnień. Żadne z nich nie zostało w sposób pogłębiony przeanalizowane. Odwołania do międzynarodowej literatury są nieliczne; bibliografia zawiera prawie wyłącznie artykuły z czasopism o małym zasięgu;

- przeprowadzone badania empiryczne nie posiadają jasno zarysowanych hipotez badawczych i wydaje się nie szukać specyficznych zależności czy korelacji między zmiennymi;

- wiarygodność zgromadzonych danych i, w konsekwencji, wyników pracy, jest niska. Autorka nie ujawniła sposobu doboru próby w badaniach ankietowych ani wyboru przedsiębiorstw analizowanych w studiach przypadków. Wiadomo jedynie, że ankiety zostały przeprowadzone za pośrednictwem internetu, ale nie ma dowodów na to, że zastosowano odpowiednie losowanie warstwowe. Próba jest zbyt mała (kilkudziesięciu respondentów) aby umożliwić sformułowanie wniosków dla całej populacji;

- kwestionariusze badań nie zawierają metryczki oraz, ze względu na słabe zdefiniowanie używanych pojęć (bardzo ogólne kategorie ryzyka, niewyjaśnione respondentom "punkty" w etapach cyklu życia innowacyjnego projektu), istnieje duże prawdopodobieństwo, że popełniono błąd pomiaru, a dokładniej błąd rozbieżności informacji;

- nie uzasadniono wyboru żadnej z metod. Nie przedstawiono spójnych wniosków wynikających z ich zastosowania. Brak odpowiedzi na pytanie, czy, w celu oceny ryzyka, należy szacować determinanty zakończenia innowacyjnego procesu sukcesem, czy też kierować się wagami przypisywanymi przez ekspertów do różnych kategorii ryzyka;

- wyniki badań nie zostały zinterpretowane w świetle wcześniej omówionej literatury. Trudno określić jakie są właściwie ustalenia pracy;

- większość z rozważanych kategorii ryzyka (np. "ryzyko związane z innowacją", "ryzyko związane z czasem", "ryzyko związane z informacją", "ryzyko związane z przestrzenią") jest na tyle ogólnych i niesprecyzowanych, że ich zastosowanie w przedsiębiorstwie do oceny skali ryzyka wydaje się niemożliwe.

W ocenie Komisji wyliczone powyżej wady części empirycznej rozprawy pani Tetiany Pliekhanowej nie pozwalają na jej nostryfikację, ponieważ praca, mimo pewnych zalet, nie spełnia wymogów sprecyzowanych w art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W związku z powyższym Komisja postanowiła o wyrażeniu negatywnej opinii w przedmiocie uznania stopnia doktora, nadanego pani Tetianie Pliekhanovej przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Rada przeprowadziła głosowanie tajne w sprawie uznania stopnia doktora filozofii (specjalność: ekonomia), nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse. Uprawnionych do głosowania było 38 osób, głosowały 22 osoby. Za uznaniem stopnia naukowego za równoważny oddano 3 głosy, przeciw oddano 17 głosów, 2 osoby wstrzymały się od głosu. Tym samym w niniejszej sprawie Rada Naukowa Dyscypliny Ekonomia i Finanse podjęła uchwałę w sprawie odmowy uznania stopnia doktora filozofii (specjalność: ekonomia), nadanego pani Tetianie Pliekhanovej w dniu 15 marca 2021 r. przez Charkowski Narodowy Uniwersytet Ekonomiczny im. Semena Kuzniecia, za równoważny z polskim stopniem naukowym doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Pouczenie

Zgodnie § 5 ust. 2 zarządzenia nr 122 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 8 czerwca 2020 r. w sprawie nostryfikacji stopni naukowych nadanych za granicą (Monitor UW z 2020 r. poz. 257), od niniejszej decyzji przysługuje wnioskodawcy, w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia, wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Radę Naukową Dyscypliny Ekonomia i Finanse.

Przewodniczący Rady Naukowej Dyscypliny Ekonomia i Finanse: *R. Kokoszcyński*